

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 129.

CLEVELAND, O., TUESDAY MORNING, JUNE 2nd, 1931.

LETO XXXIII—VOL. XXXIII

Zedinjene države si morajo izposoditi osemsto milijonov dolarjev

Washington, 1. junija. Tajnik zvezne zakladnice, Andrew Mellon, je pravkar naznanil, da bo vlada si morala izposoditi takoj \$800,000,000, da vsaj deloma odvrne silni deficit, ki znaša že sedaj \$1,000,000,000. Posojilo bo v bondih, ki znašajo po \$50.00 in se bo obrestovalo po 3½ procenta. Toda to še ni vse. Zakladniški tajnik preročuje, da bo znašal deficit dežele tudi v prihodnjem fiskalnem letu najmanj en tisoč milijonov dolarjev, in da bodo morale biti izdane nove zvezne obveznice, da se pokrije deficit. Naznanilo zakladniškega tajnika pomeni, da se je Hooverjeva administracija definitivno odločila, da raje izdaje obveznice in si sposodi denar, kot da bi dovolila kongresu, da naloži nove davke. Nobenih zvišanih zveznih davkov ne dobimo, vsaj do končanih prihodnjih predsedniških volitev ne. Ves dolg zvezne vlade znaša danes \$16,185,000,000. Ta dolg se je od leta 1923 neprestano zniževal, dokler ni lanske leto zopet začel rasti. Seveda ima zvezna vlada silne kredite, in brez dvoma je, da bodo ljudje bonde v svoti \$800,000,000 v enem dnevu pokupili, če-tudi je obrestna mera 3½ procenta, nižja kot je bila kdaj prej. Novo izdani zvezni bondi bodo datirani od 15. junija in bodo dozoreli 15. junija, 1949. Da si bonde lahko vsakdo nabavi, jih bodo izdali v svotah \$50.00, \$100.00, \$500.00, \$1,000.00, \$5,000.00, \$10,000.00 in \$100,000.00. Vsaka banka sprejema podpisovanje teh bondev. Pričakuje se, da bodo ljudje za najmanj \$1,000,000,000 bondev več podpisali kot pa želi vlada.

Prodajalci opojnih pijač v slabih časih

New York, 1. junija. — V neki tujakšnji mestni sodnji je prišlo tekom pričevanja na dan, da so prodajalci opojnih pijač začeli med seboj z občutno konkurenco radi slabih časov. Kdor kupi kozarec žganja za 15 centov, dobi še en kozarec zastoj, poleg tega pa še en krožnik gorke juhe. Stvar je prišla na dan, ker se je neka ženska napila v enem izmed teh prostorov, potem ko je izpila in plačala tri kozarce žganja, pa je dobila potem še tri kozarce povrh.

Vladni nasveti, kako se braniti vročine

Washington, 1. junija. Zvezna vlada svetuje sledeča navodila ljudem, kako naj se oblačijo in preživljajo v vročem vremenu: Jejte manj kot pozimi, zlasti pa jejte sadje in zelenjavo ter jako malo mesa. Nosite lahno, svetlo obleko. Spite redno. Večbajte se, toda ne preveč. Zlasti se priporoča sladoleh ter mleko in osem kozarcev hladne vode na dan.

Texas Guinan v omedle-vici v Franciji

Havre, Francija, 1. junija. — Znana Američanka Texas Guinan, ki je voditeljica raznih nočnih lokalov v Ameriki, se je danes onesvestila v tem mestu, ko je zvedela, da ji francoska oblast ne dovoli pristopa v Francijo niti njeni družbi. Texas Guinan je prišla s 30 plesalkami v Francijo, da nastopi v Parizu v raznih nočnih lokalih. Toda te dni enkrat bo z vso družbo deportirana.

Zanimive vesti iz življenja ameriških Slovencev v raznih naselbinah

Mrs. Mary Prislend, predsednica Slovenske ženske Zveze, Sheboygan, Wisconsin, piše v dopisu v A. S.: Od nekje, kot bi jo veter prinesel, bo prišla vest da se boljše dela. Volivna kampanja je pred durmi. Novice, bo šla naprej, pograbilo jo bodo politikarji in začeli bobnati, da se bližamo zlatim dobrih časom in za vse to se bomo morali seveda zahvaliti republikanski stranki, ki posebno sedaj tako lepo skrbi za nas. Ameriški narod, kljub vsej izobrazbi, se bo dal potegniti republikanski stranki, po volitvi bomo pa zopet tam, kjer smo bili. Upamo, da se ameriški narod ne bo dal prihodnjič potegniti od republikancev.

Poročila sta se v Chicagi Mr. Anton Krapenc, večletni tajnik društva "Jugoslovan," št. 104 J. S. K. J. in priljubljena Miss Ana Ribič.

V Ely, Minn., je umrl John Gašper, star 22 let, oženjen eno leto. Doma je bil s Primorskega. Družini John Mehle ml., je umrla enoletna hčerka.

Iz stare domovine sta prišli v Canonsburg, Penna., Frances Zele s šestletno hčerko. Dospeli sta iz Koritnice k svojemu sodruhu. Istantam je dospela tudi Mary Ludvik iz Bača k Franku Barbish v Strabane, Pa. Dobrodošli!

Jos. Mahnich iz Almeeka, Michigan, se je nevarno poškodval v rudniku in bo moral dalj časa čuvati posteljo.

Za tri tisoč dolarjev so oslepili rojaka John Novaka v Oregon City. Dva zlikovca sta se mu predstavila kot Dalmatina. Dobro je, da sta bila že oba prijeta in čakata sedaj sodbe.

V Milwaukee, Wisconsin, je umrl eden najstarejših naseljenec, Martin Sem, star 72 let, doma iz Ljubnjega v Savinjski dolini. V Milwaukee je stanoval 29 let in zapuščal tri sinove. Radi praske od zarjavele žice na nogi je dobila Mary Sernel, 535 No. Wood St., Chicago, se dotruplel krvi. Nahaja se doma, v kritičnem položaju.

Mr. Frank Opeka, glavni predsednik K. S. K. Jednote, iz Waukegana, Illinois, se je udeležil velike proslave, ki se je vršila v Indianapolis, Indiana, 31. maja. Praznovali so tam srebrni jubilej fare, žegnanje, ker je bil praznik sv. Trojice, prvo obhajilo in birmo.

Governerji zborujejo o važnih zadevah

French Lick, Indiana, 1. junija. — Tu so se zbrali governerji 25 ameriških držav k tridnevni konferenci, tekom katere se bodo obravnavali najbolj pereči problemi, s katerimi se pečajo posamezne države. — Navzoči so med drugimi governer države Ohio White, governer države New York Roosevelt, in governer države Pennsylvanije, Pinchot.

Pogumen policist

Policist Cyril Boesel iz Shaker Heights je večerjalec na nekakega sumljivega človeka na Moreland boulevardu. Ustavil ga je in začel preiskovati, ko je lopov potegnil revolver, je policist šestkrat ustrelil nanj. Je to neki bivši ropar, ki je bil pravkar izpuščen iz zaporov.

REPUBLICANSKI GRAFTARJI PRIHAJAJO Z IZJAVAMI O SLEPARIJAH

Pretekli petek popoldne je bil zaslišan pred pomiloševalnim odborom v Columbusu Liston G. Schooley Jr., sin bivšega republikanskega councilmana v Clevelandu istega imena. Mlajši Schooley je prošil za pomiloščenje iz zaporov. Potek dogodkov v tej aferi je sledeč:

Pred tremi leti je mestna vlada kupila zemljišče na St. Clair-Coit Rd. Nakup tega zemljišča je predlagal Liston G. Schooley Sr., councilman, ki je bil načelnik finančnega odbora mestne zbornice. Schooley je na vsak način zahteval, da se zemljišče kupi in kupilo se je. Državni prosekutor Miller je pa dognal, da so gotova osebe pri tem zaslužile ogromne svote denarja. Samo pri nakupu St. Clair-Coit zemljišča je mesto plačalo \$33,200 preveč, kar so si razdelili mešetarji pri nakupu. Councilman Schooley, oče in sin, sta bila pozvana pred poroto, kjer sta pa strogo molčala o vsej zadevi. Spoznana sta bila krivim slepariji, in sin je bil obsojen v zapor od dveh do petih let, oče pa v zapor od petih do desetih let.

Toda izdati nista hotela pobnih sozarotnikov in sleparjev, ki so imeli dobiček pri tej transakciji. Trdovratno sta molčala. Tako sta povzročila, da je mnogo krivcev ostalo na svobodi. Najbrž sta se bala, da če kaj izpove, da nista varna za svoje življenje. Kajti ni bila sleparija samo s Coit-St. Clair zemljiščem, pač pa tudi z drugimi zemljišči, v katerih transakcijah je znašal stotisoče dolarjev.

Dne 3. februarja, letos, je bivši republikanski councilman Potter prišel popoldne v mestno hišo in prošil za denar, za posojilo, da plača svoje odvetnike, ki naj ga zagovarjajo za krivo prisego. Republikanci mu niso dali denarja in ga nečedno odslavili. Pri tem je Potter izrazil grožnjo, da bo začel "govoriti" in ko bo on govoril, se bo

znašlo mnogo prominentnih republikancev v državnih zaporih. In na večer istega dne je bil Potter umorjen na 880 Parkwood Drive.

Starejši in mlajši Schooley sta ves čas obravnave trdila, da ne vesta ničesar. Sedaj pa, ko je mlajši Schooley prošil za pomiloščenje, se mu je razvezal jezik. Povedal je napram članom pomiloševalne komisije, da je večji del grafta pri prodaji zemljišč izročil svojemu očetu, sam je pa dobil \$500.00. In sedaj mu je povedal njegov oče, da je umorjeni councilman Potter dobil najmanj \$1,000 iz istega grafta.

Ko so takoj potem vprašali starega Schooleya, kaj pravi k izjavi svojega sina, je odvrnil, da mu ni mar, da bi odgovarjal na enaka vprašanja, da se sploh ne spominja, da bi sinu kaj enakega povedal, kot se je sin izjavil pred pomiloševalno oblastjo.

Zadeva je v Clevelandu vzbudila mnogo zanimanja, kajti tu se gre za stotisoče dolarjev ljudskega denarja in za ime mnogih odličnih republikancev. Ako je komu znana vsa umazana afera, je gotovo znana staremu Schooleyu, ki je bil predsednik finančnega odbora, ki je dovoljeval ta graft. Toda stari Schooley še vedno molči.

Poroka

Mr. Louis Boštjančič, doma iz Slavine, stanujoč v Detroitu, je iznenadil svoje prijatelje in znanke, ko je prišel pretekli petek iz Detroita v Cleveland, kjer se je poročil z Miss Jennie Skerl, doma iz Rakitnika. V nedeljo je mladi par odpotoval zopet nazaj v Detroit z iskrenimi čestitkami svojih znancev.

Deset avto žrtev

Tekom pretekle sobote in nedelje je bilo v Ohio ubitih 10 oseb od avtomobilov, po vsej Ameriki pa nad 100 oseb.

* Cvetlična parada se vrši 29. avgusta v mestu.

Nadaljne aretacije komunistov v Youngstownu

Youngstown, O., 1. junija. — Policija v tem mestu je večeraj aretirala nadaljnih 50 komunistov, ki so povzročili krivave nemire preteklo soboto. Za večeraj napovedana proslava komunistov je bila zadnji trenutek odpovedana. Vsi aretirani bodo te dni pripeljeni pred sodnika.

Pogreb Mooneya

V ponedeljek se je vršil pogreb umrlega kongresmana C. A. Mooneya, največjega prijatelja Slovencev med Amerikanci. Udeležba pri pogrebu je bila tako sijajna, da Cleveland še ni videl takega pogreba. Nad 200 avtomobilov je bilo v mrtvaškem sprevodu, ki se je vil, pod načelstvom 2 policistov na konjih, z zapadne strani mesta do vzhodne 9. ulice in Superior Ave., kjer se nahaja katoliška katedrala. Ogromna cerkev je bila natlačeno polna, prostih in odličnih ljudi, osebe vseh narodov in plemen. V osehbi Mr. Mooneya je Cleveland, država kot ves narod izgubil najbolj iskrenega in poštenega državnika.

Tatvina v tovarni

V tovarni Moder Bag & Paper Co., na 6120 Cedar Ave., so neznani tatovi odnesli strojni delov in druge opreme v vrednosti \$20,000. Vzelo bo najmanj 14 dni, predno bodo mogli ukradene predmete nadomestiti, in medtem bo moralo 120 delavcev v tovarni počivati in biti brez zaslužka.

Streljanje v parkih

Na dan 4. julija bo prav živahno v clevelandskih parkih. Streljalo se bo v počast 4. juliju, ki je v letu 1776 osvobodil Ameriko, namreč patriotični Amerikanci so jo osvobodili. Mesto je pripravilo \$2500.00, da se v parkih na 4. julija začne umetni ogenj in se vršijo druge enake zabave.

Švicarski znanstvenik prosi Lindbergha, da gre 10 milj visoko v zrak

Ober Gurgl, Avstrija, 1. junija. Novi čudeži se dogajajo v zrak dan in človek je neprestano na delu, da odkriva nove tajne vsemirja. Švicarski profesor Piccard, ki se je tako uspešno z nemškimi profesorjem Kipflom dvignil deset milj visoko v zrak, česar pred njim še ni naredil noben smrtnik, je pravkar svetoval, da bi se slavni ameriški zrakoplovec, Charles Lindbergh, podal na pot preko Atlantika proti Evropi in bi plul ves čas 10 milj visoko v zrak. Za moderno znanstvo je bilo to neizmernega pomena. Prof. Piccard ima v Ameriki brata, dr. Jean Piccard, ki dela kot ekspertni kemist pri Hercules Powder Co. v Wilmingtonu, Del. Profesor Piccard je večeraj bil zaposlen pri izdelavi govorečega filma. Ker je vedel, da se bo film kazal tudi v Ameriki, je prof. Piccard govoril v film sledeče, ko je naslovil svojega nečaka, sina svojega brata: "Jean, Jr., povej svojem očetu, da naj pride v Bruselj, toda ne sme priti s parnikom, kajti to vzame predolgo časa. Pojdi k Ccl. Lindberghu in mu povej, naj zgradi močno kabino v svojem zrakoplovu, in da zgradi dober kompresor za svoj motor. S takim zrakoplovom bo Lindbergh lahko prav varno plul 10 milj visoko v zrak s celo svojo družino in prišel iz Amerike v Belgijo v osmih urah. Povej tudi svojemu stricu, da sem jaz v enaki kabini preživel 16 let v stratosferi, in sem imel najbolj prijetne ure svojega življenja." Ako bi se Lindberghu posrečilo to doseči, tedaj bi bil zopet največji junak sveta. In ves svet zopet zre na Lindbergha, če bo to v resnici poskusil. Za znanstvo bi bil tak polet neizmerne važnosti.

Edini kanadski kardinal je umrl

Quebec, Kanada, 1. junija. — Kardinal Raymond Rouleau, nadškof v mestu Quebec, je danes umrl v tujakšnji bolnišnici na posledičnih poškodb, katere je dobil še lansko leto. Bil je edini kanadski kardinal.

Zvezni senatorji radi prehitro vozijo

Memphis, Tennessee, 1. junija. Poznani senator McKellar je bil danes močno poškodovan, ko se je njegov avtomobil radi hitre vožnje prevrnil. Tudi njegove spremljevalce je dobil nevarne poškodbe. Tekom enega meseca je to že druga nesreča, ki se je pripetila senatorju radi prehitre vožnje.

Motijo cerkev

Policija je aretirala v nedeljo 12 Litvincev, ki so motili službo božjo v litvinski katoliški cerkvi na E. 65th St. blizu Superior Ave. V cerkvi so začeli deliti plakate žaljive vsebine. Zagovarjati se bodo morali pred sodnikom.

Mestna kopališča

Mesto Cleveland bo odprlo svoja kopališča ob jezeru dne 15. junija. Mesto ima 3400 kopalnih oblek, katere bo zastoj posojalo kopalcem.

Smrtna kosa

Sinoči je preminula Mrs. Ana Aidišek, 3615 E. 80th St. Podrobneje poročamo jutri. Pridite gotovo vse članice!

Republikanci niso edini, ako naj ponovno imenujejo Hooverja

Washington, 1. junija. Mnogo govorov se je slišalo že zadnje čase o progresivni revolти republikancev napram ponovnemu imenovanju Hooverja za predsednika. Toda doslej revolти v republikanski stranki proti Hooverju še ni imela nobenega uspeha, in posamezni prčestni glasovi so utihnil. Vodja progresivnih republikancev, senator Borah, je izjavil, da bi bilo podobno porušenju piramid ako bi republikanska stranka zavrgla ponovno predsedniško nominacijo Hooverju, če jo slednji želi. Ako republikanci ponovno ne imenujejo Hooverja za kandidata, tedaj sami priznajo silno katastrofo, katero so doživeli s Hooverjem. Tako je tudi napredni element v republikanski stranki prišel do prepričanja, da edina pot za republikansko stranko je, da ponovno imenuje Hooverja za predsednika. Edini uvaževanja vrcdni nasprotnik Hooverja v republikanski stranki je governer države Pennsylvanije, Gifford Pinchot, ki je naznanil, da bo v kratkem prepoval severozapadne države, kjer je največ naprednega republikanskega mnenja. Imel bo več govorov. Sliši se, da bi bil Gifford Pinchot rad nominiran za predsedniškega kandidata republikanske stranke prihodnje leto.

Will Rogers pozna Washingtona in Hooverja

Santa Monica, 1. junija. Predsednik Hoover, pravi znani humorist Bill Rogers, je imel imeniten govor na Spominski dan v Valley Forge. Hoover je proračel, da se je nekomu še slabše godilo kot se godi nam. Toda moral je poseči 150 let nazaj v zgodovino, da je dobil slabše čase. Hoover pravi, da se je George Washington pred 150. leti v Valley Forge enako slabo godilo kot se godi nam danes. Toda, pravi Rogers, dočim je Washington trpel samo eno zimco, smo mi trpeli že lansko poletje, skozi celo zimo, trpeli bomo še to poletje, pa še skozi eno zimo in skozi drugo poletje, dokler se demokrat pri prihodnjih volitvah ne posreči narediti kaj boljšega za nas.

Tudi Wickersham preroje izvolitev Hooverja

Syracuse, N. Y., 2. junija. — George Wickersham, načelnik komisije, ki je preiskovala eno leto vzroke, zakaj se prohibicija v Ameriki ne izpolnjuje, je prišel na dan z izjavo, da bo Hoover v letu 1932 izvoljen še z večjo večino kot je bil izvoljen prvič. Prohibicija ne bo imela s tem ničesar opraviti. "Dobri časi," kot jih primeroma imamo, bodo zopet izvolili Hooverja.

Darovi za misijone

The Better Business Bureau opominja ljudi, naj nikar ne darujejo raznim kolektorjem, ki nabirajo od hiše do hiše za razne misijone. Mnogo teh nabiralcev je sleparjev. Najbolje je, da ničesar ne daste takim kolektorjem. Vprašajte v svoji cerkvi ali tam darujte, pa boste znali, da pride vaš denar na pravo mesto.

* Milijone dolarjev škode je naredila nevihta večeraj v Berlinu.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

Published daily except Sundays and Holidays

NAROCNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto ...\$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po raznašalci: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
4117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 6628.

JAMES DEBEVEO and LOUIS J. FIRO, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

83

No. 129. Tue., June 2nd, 1931.

Charles A. Mooney

Bilo je v letu 1918, nekako maja meseca, ko je prišel tedajni državni senator Charles A. Mooney, v urad "Ameriške Dmoline." Bilo je v najbolj fanatičnem vojnem času, ko so bile razplamene strasti strankarskega socializma na vseh koncih in krajih.

Mr. Mooney je bil tedaj komaj 40 let star. Prišel je v urad prijazno in iskreno. Poznal nas je že prej kot demokrate in vedel je, da ljudje dosti zaupajo "Ameriški Domovini." Po kratkem uvodu je naglo vprašal: "Kaj pravite, ali bi kandidiral za kongresmana v 20. okraju?" Urednik ga je pogledal in odgovoril: "Mr. Mooney, ako vi kandidirate, ste gotovo izvoljeni."

Meseca novembra istega leta je bil Charles A. Mooney izvoljen s 14,000 glasovi večine, v okraju, kjer je 35,000 volivcev. Slovenci so menda od prvega do zadnjega vsi glasovali zanj. In od onega časa je Charles A. Mooney bil neprestano pošiljan v kongres od svojih volivcev. Ostal bi tam menda še mnogo let, da ga ni pretekli petek zjutraj smrt poklicala na drugi svet.

Slovenci, državljani in drugi, ki bivajo v Clevelandu, smo dolžni največjo hvalo in iskreno priznanje Charles A. Mooneyu. Naredil je za naš narod tisočere dobrih del, poleg tega, da je v splošnem sicer tiho, toda toliko bolj uspešnejše deloval. Takoj ko je prišel v kongres, nam je sporočil: "Pomnite, da nisem v kongresu, da bi samo plačo vlekel, pač pa sem tu na željo ameriških državljanov, ki so me izvolili, in moja prva in zadnja naloga je, da jim postrežem."

In odtedaj smo ga držali za to besedo. Mr. Mooney jo je do sleherne in zadnje pike držal. Natančno ne vemo sicer, toda število je majhno, ako rečemo, da je tekom 13 let pomagal iz postavnih zagat in težav najmanj 2,000 Slovincem in Hrvatom. Ravno sedaj, ko ga je smrt prehitela, je deloval v sedmih slučajih naših ljudi.

Vi veste, kako so sitne postave, in kako človek mnogokrat zabrede nehoti v težave, iz katerih si sam ne more pomagati. Tu je bil Mooney mož na mestu. Poznan kot poštenjak, katerega za ves denar sveta ne bi pregovoril, da bi naredil nečedno delo, nepostavno delo, poleg tega pa osebno iskren, prijazen, deloven, je hodil od zveznega urada do zveznega urada, prosil, zahteval, se poganjal in moledoval za naše ljudi, in bil uslišan. V vseh 13 letih poslovanja z njim smo močočle le v kakih 5 slučajih bili poraženi, in nam je Mooney vselej dokazal, da je absolutno nemogoče kaj storiti, ker bi moral za tak slučaj kongres postaviti spremeniti.

Koliko stotin in stotin naših ljudi je bilo, ki so tekom vojne zakrivali po nevednosti ali nehoti to ali ono napako, in Bog ve, da so bile postave tedaj stroge. Mooney je v vsakem slučaju posredoval in izposloval olajšave in razne ugodnosti. Nič ni kdaj vprašal, ali je dotična oseba državljani ali ne, kakšne narodnosti je, kakšnega prepričanja, zavedal se je vedno, da je on od naroda izvoljen služabnik naroda, pa je šel in naredil.

Koliko sto slučajev pridobitve državljanstva je spravil v red, koliko družin je spravil skupaj, ki so bile raztresene po svetu, koliko je plačal iz svojega žepa za brzojave, kajle, za vožnjo, ko je bilo v več slučajih potrebno, peljati se tja ali tam, brzojaviti tja in sem in celo v Evropo.

Ni čuda, da so ga spoštovali celo politični nasprotniki, republikanci, kajti Mooney je bil vedno trd demokrat, toda osebnih nasprotnikov ni imel nikjer. In Slovenci so zgubili v njem svojega najboljšega prijatelja pri vladi. Ohranite mu vsi plemenit spomin, ker takega zagovornika našega naroda v Ameriki ne bomo zlepa več dobili.

D O P I S I

Barberton, O. — Cenjeni g. likor sem mogel naskrivaj dobiti urednik! Zadnjič sem Vas prosil, da izročite moj dopis tistemu Jakatu, ki tam nekje Bogu čes krade in kakor sem videl, ste ustregli moji želji. Zato bom pa odslej kar direktno njemu pošiljal moje dopise, da ne bo kakšna zamera.

Torej cenjeni g. lovec! Za danes ti še ne povem, kako so tukajšnji jagri nosili "keks," ampak ti moram povedati, da so šli v nedeljo 24. maja korporativno v prirodo, da si nekoliko ogledajo, kam naj jo mahnejo prihodnjo lovsko sezono na lov. Ker me njihova aktivnost zelo zanima in ker sem bil tudi jaz nekoč "raubišec," sem jim skrivaj sledil in me niso opazili. Le tako je mogoče, da človek nepristransko sodi in poroča samo fakta.

Odhod zdoma je bil, vsaj ko-

bili posebno živahni, toda bili so veliko boljše volje, ko so šli nazaj. Na najvišjem hribčku so se ustavili, da pogledajo, kaj vse so jim skrbne ženske in dekleta naložile v košarice za prigrizek. Nadlovec je prvi iz vlekel par lepo rumenih pohanin golobčkov. Seveda, ti so kaj hitro izginili tje, kjer ni muh. Kar štirje lovci so hkrati potegnili vsak za svoj kos. Še meni so se sline cedile, ko sem za bližnjim grmom opazoval in poslušal. Posebno takrat so mi stopile solze v oči samega ginenja, ko je drugi lovec izvlekel izpod sedea na avtomobilu jako sumljivo steklenico. Potem prinese na svetlo še tretji s slamo ovito buteljko, ali po naše: galonco. Stanley je pa godrnjal, da so mu zadej sedeči lovci pojedli vse pohanje po poti. Nadlovec L. je siloma jemal proč buteljko od vsakega posameznega loveca, češ, da se vse predolgo cilja.

Potem se pa oglasi Charlie: "Posluš, jagri! Sada čemo pa moj sandvič pokusiti!" in pri nese na plan svojo košarico. Nekaj časa ogleduje košarico, potem pa pravi: "Pa kako, za vraga, da mi je moja soproga danas dala sandviče v ovaj slabi košarici?" Odgrne papir in ostrmi, kot bi ga zadel kap. Nato pa zavrti košarico parkrat nad glavo in jo spusti, da je priletela čez plot prav do mene, ki sem tam blizu oprezoval. Sto sreč, da ni šel nihče gledat za košarico, ker bi me bili gotovo opazili. Jaz sem pa lahko videl vsebino košarice in sem

Potem se pa oglasi Charlie: "Posluš, jagri! Sada čemo pa moj sandvič pokusiti!" in pri nese na plan svojo košarico. Nekaj časa ogleduje košarico, potem pa pravi: "Pa kako, za vraga, da mi je moja soproga danas dala sandviče v ovaj slabi košarici?" Odgrne papir in ostrmi, kot bi ga zadel kap. Nato pa zavrti košarico parkrat nad glavo in jo spusti, da je priletela čez plot prav do mene, ki sem tam blizu oprezoval. Sto sreč, da ni šel nihče gledat za košarico, ker bi me bili gotovo opazili. Jaz sem pa lahko videl vsebino košarice in sem

S prijateljem Bartolom se sprehajava po krovu in se pogovarjava od Clevelanda. Težko sva ga zapustila in hudo nama je bilo pri sru, pa nič ne pove za kakaj in kako. Pozdravljam vse moje prijatelje v Clevelandu in vse čitatelje Ameriške Domovine.

Fr. Fabian,
1190 E. 60th St.**Pismo iz zasedenega ozemlja, ki mnogo pove**

Naslenje pismo nam je iz prijaznosti izročil g. Joško Jerkič. Ker je pismo sila zanimivo, ga priobčujemo v celoti. Joškotu pa prav lepa hvala za pozornost!

Dragi Sipko!
Z velikim zadovoljstvom smo prečitali Tvoje dolgo poročilo o potovanju v Brazilije v Združene države in o Tvojem sedanjem življenju v Clevelandu. Tudi jaz bi Ti imel iz stare domovine mnogo poročati, ker pa vem, da ste morda celo bolje informirani o nas — kot mi sami, se mi zdi nepotrebno ogrevati to, kar Ti že davno veš iz slovenskega časopisja v Clevelandu.

Gospodarski položaj je tu dan na dan težavnejši in nevdružnejši. Kmet je do vrata v dolgovi. Seveda ni to čisto naš evropski pojav, ker tudi bogati Ameriki, ki zraven vsega ni tako nasičena s prebivalci, ni bilo prizanešeno. Najrazličnejši gospodarski zdravniki vseh narodov iščejo dan na dan poti iz teh razmer. Ali je pričakovati zboljšanja? Po mojem mnenju ne tako hitro, kakor nekateri domnevajo. Današnje brezposelnosti je kriv v prvi vrsti prepočasni napredek človeka v duševnem smislu, to je v organizacijskem delu za dobrobit posameznika in skupnosti, v razmerju s tehničnim napredkom. Svet se je mehaniziral, posebno Združene države v tem prednajo, stroj je nadomestil delavce. Če bi vsak nov stroj zaposlil isto število delavcev, kot jih je ročno delo, bi se prihranil telesni napor delavcev, zmanjšal urnik in brezposelnosti bi izginila. Ali pa je to mogoče doseči? Kje je človek, ki bi vse to razmerje med delom, strojem in kapitalom pravično uredil? Kapitalist nabavi stroj, da se iznebi delavcev, da zmanjša takomehovane obratne stroške. On hoče čim več dobička s čim manjšim potroškom. Ker pa ostane proizvodnja navzlic brezposelnosti še vedno ista in celo večja, ker brezposelnosti delavcev ne more kupovati proizvodov, ker nima za to denarja, stoji proizvod v tvornici kapitalista. Torej slabo na obe strani. Tipičen primer, da bi se Indija rešila brezposelnosti in angleškega vpliva, je dal z novo mislijo indijski voditelj

Gandhi, ki je začel propagandirati rabo pletilnega stroja na roko. Na prvi pogled se zdi smešno, da je poklical izmed stare šare v dobi najmodnejših strojev tako silno stotokopitni in nepraktični kolovrat, toda, če pomislimo, da se stroj izvaja v čisto nečloveške name-nje proti nekaterim, pravzaprav proti vsemu človeštvu, je vendar zadel pravo. Ko bo napredek tehnike skušal zmanjšati telesno delo človeka brez vsakega stranskega namena, da bi se na njegov račun skušal kdo okoristiti, bo rešena tudi brezposelnost. Kdaj pa bo to uresničeno, je seveda drugo vprašanje, je vprašanje bodočnosti.

Jako me veseli, da se tako silno zanimala za najraznovrstnejše kulturno delo po tamošnjih društvi in klubih. Tudi lepah deklet vam več ne manjka, — "girls" in "stars," saj tam je domovina filmske industrije. — Kakor sem slišal, si tudi sam že nekaj izvohal in se misliš poročiti. Prav imaš, kaj bi se vlačil po svetu kot izgubljeni netopir! Obesiti se sicer ni posebno častno, če pa višiš ob lepem bitju in na dobrem "strik," Ti ne bo sile.

"Netopirji" smo še vsi samci. Nobeden nima korajže, da bi prvi odprl. Če to kdo na pravi, pa bomo kmalu vsi višeli. Sicer sta pa dva bolna: to je Bečko, ki toži o vseh prečudnih boleznih, katere si moreš misliti, in pa Viktor, Rozhuda iz Balajake, ki tudi sam ne ve, kaj mu je. Toži o sru, pa ni niti zaljubljen. Taki so! Pa so tudi v resnici čudni ti bolniki. Debela sta oba kot še nikdar. Bečko je kot pomaranča v lica, telesno pa kakor pravi sodček. Zabave ni tukaj nikake. Tu pa tam bodo zdaj na spomlad začele razne šagre, ki dajo bolj veselo lice našim klavirni usodi. Spominjaš se gotovo na pesem "Ujetega ptička tožba," ki smo jo tako pogosto peli. Takrat je nismo umeli, danes je naša dnevna molitev in himna. Časopisa nobenega, javne prireditve, razen kakega redkega plesa, nobene. Tako gre čas žalostno svojo pot brez pravega življenja, brez solca in veselja. Če ne bi imeli globoko v nas zasedranega upanja, da se te razmere popravijo, da se stvar na en ali drug način preuredi in

prav dobro videl, da so bili v košarici samo krompirjevi olupki. Charlie je doma v naglici, ko se je glasilo nadlovočevo povelje za odhod, zgrabil napačno košarico. Ono, ki je bila napolnjena s pohanimi springički, je pa doma pustil. Nič se ni sem čudil, da se je tako razjarril nad ubogo košarico.

Ko so se peljali proti domu, so največ debatirali, kako se dočiti hrib imenuje. Eni so trdili, da se imenuje Mount Eaton, drugi pa, da se kliče Eat Mounten. Po mojem skromnem mnenju se pa imenuje: Volstead Eat Mounten.

Za enkrat naj zadostuje, pa še prihodnjič nekaj. Pozdrav! Nekdo.

Na parniku Ile de France.

Danes se nahajam na sredini morja na parniku Ile de France. Vožnja je prav lepa in mirna na našem parniku-velikanu, ki se ne ustraši vsake sapice. Korajžni in veseli pričakujemo suhe zemlje. V kabini sva skupaj z Mr. Bartolom in se nimava kaj pritožiti. Karte nam je preskrbel Mr. Kolander od tvrdke John L. Mihelich Co.

S prijateljem Bartolom se sprehajava po krovu in se pogovarjava od Clevelanda. Težko sva ga zapustila in hudo nama je bilo pri sru, pa nič ne pove za kakaj in kako. Pozdravljam vse moje prijatelje v Clevelandu in vse čitatelje Ameriške Domovine.

Pozdravljam vse moje prijatelje v Clevelandu in vse čitatelje Ameriške Domovine.

Fr. Fabian,
1190 E. 60th St.

izboljša, bi že davno morali podleči.

Dobili smo k sv. Petru nove zvonove, tri po številu, ki že visijo in kličejo ljudi k jedi, k maši ne smem reči, ker je, od kar ni župnika, še ni bilo. Tudi ne vem, kdo bo urejeval to zvonjenje, ker ni več Petrovčeka in drugih, ki so znali tolklati, da

Število ubežnikov s Hudičevega otoka se množi

Za beg iz kazenske kolonije v Guiani je potreben predvsem denar, ki pa je mnogokrat v pogubo onemu, ki ga ima.

Beg je mogoče samo po morju.

Včasih je bilo skoraj nemogoče pobegniti iz francoske kazenske kolonije v Guiani, znane pod imenom Hudičev otok, zadnje čase pa se je stvar tozadevno predrugačila, kajti tekom leta 1930 je pobegnilo od tam ni manj kakor 24 zločincev, med katerimi so bili štirje na smrt obsojeni morilci, ki pa so bili pozneje pomiloščeni v domsmrtno prisilno delo na otoku.

Nedavno je bil še beg z Guiane dogodek, ki je povzročil veliko senzacijo. Da je število ubeglih kazencev v zadnjem času naraslo, je, po mnenju oblasti, dvojne vzrokov: večje število mladih kazencev, ki so sedaj v tej kazenski koloniji in ki so drznejši od svojih starejših tovarišev, in pa povečano strem-ljenje kazencev, da dobe denar.

Kakor povsod na svetu, tako delo denar čudeže tudi v tej koloniji kazencev v Guiani. Edina možna pot bega, je po morju, zakaj po kopnem je beg skoraj nemogoč, ker tam preži na ubežnika preveč nevarnosti, kakor: pomanjkanje živil in pitne vode, sovražni domačini, divje zveri in halezljive bolezni, med katerimi je najhujša žolta mrzlica. Kdor pa ima denar, si more kupiti čoln ter ga založiti z živili. Z denarjem si človek, ki hoče pobegniti, kupi pomoč tovarišev-kazencev, ki se razumejo na navigacijo in ravnanje s čolnom. Z denarjem si kupi pomoč prebivalcev, ki niso kaznenci. V mestecu Cayenne in v ostalih krajih je prišla v zadnjem času čvesti trgovina preskrbovanja in zalaganja čolnov za ubežne kazence.

Toda prav ta denar, ki pomaga kaznencu do svobode, pomeni zanj hkrati tudi veliko nevarnost. Vsak kazenec namreč, o katerem se domneva, da ima denar, je skoro toliko, kot mrtev človek. Če izvedo o tem njegovi tovariši, ga brez pomisleka ubijejo, da si z njegovim denarjem financirajo in omogočijo svoj lastni beg.

Etienne Blengino je pobegnil z otoka kazencev sedem mesecev zatem, ko so ga privedli tja. Danes je svoboden mož in živi v Italiji, ker je italijanski podanik.

Blengino je bil obsojen v desetletno trdo delo na otoku, ker je umoril svojo ženo in eno svojih hčera. Bil je premožen hotelir v Monte Carlu in je imel svojo posest tudi v Nicu. Neke noči je prišel na ondoto policijsko ravnanje, kjer je povedal, da je našel na svojem domu svojo ženo in hčerko v krvi, obe nevarno ranjeni z bodalom, s katerim sta dobili več ubod-ljavev in da sta na pragu smrti.

Po kratki preiskavi so ga kot osumljenca pridržali v zaporu, končno pa ga obdolžili umora. Tekom obravnave je zatrjeval svojo nedolžnost, sicer pa ni hotel govoriti. Bil je spoznan za krivega in obsojen. Ker kneževina Monaco nima svojih lastnih zaporov, je naprosila francosko vlado, naj ga slednja pošlje v Guiano, na Hudičev otok, kar je slednja tudi storila.

Ko je Blengino čakal na odhod v Guiano, je neprestano tuhtal ter se odločil, da pobegne s Hudičevega otoka, čim se mu ponudi prva prilika, pa naj ga to stane življenja. Kot hotelir in trgovec je dobro poznal moč in veljavo denarja, zato se je dogovoril s svojimi sorodniki, da mu slednji pošljejo denar na nekega trgovca v Guiani. De-

je bilo veselje.

Očka mi je rekel, da se ga kaj spomni, če le moreš, ker veš, da mu gre trda in bi mu vsak dolar prav prišel.

Sprejmi obilo pozdravov od vseh "Netopirjev" in drugih Ti in vsa slovenska družba v daljnem Clevelandu.

Zdravo!

Franjo.

Če verjamete al' pa ne.

Črnogorec je spravil svoje zadnje groše skupaj, da si je kupil karto za v Ameriko in je prišel v New York popolnoma suh. Ker ni imel denarja za naprej, je skušal dobiti v New Yorku kakšno delo, toda zaman, povsod je bil odklonjen. Ves obupan se vsede na obrežje v pristanišču in zre po morju proti kraju, odkoder se je pripeljal. Na misel mu pride, kakšen norec je bil, da je porabil vse svoje premoženje za šifkarto. Mar bi bil ostal doma in bi imel sedaj denar v žepu! Ko tako premišlja in toži sam pri sebi nad svojo usodo, se naenkrat iz morja dvigne potapljač, ki se je bil spustil v vodo, še predno je bil prišel tje Črnogorec. Potapljač stopi na suho, se otrse vode in začne slačiti svojo potapljaško obleko. Ko dene z glave težko ozlezo čelado, se oddahne in se vsede na klop. Črnogorec ga gleda nekaj časa, potem se pa udari po čelu:

"Saj sem vendar norec! Le zakaj nisem tudi jaz prišel peš iz Trsta in bi si bil prihranil denar za vožnjo!"

Med možem in ženo je prišlo pri večerji do malega špetira, ker je mož rekel, da je krompir premalo osoljen, ona je pa trdila, da je krompir dovolj slan, ampak je on (dedec), neslan. To je pa moža razkačilo in ji zabrusil:

"Oh, le zakaj te ni kak tepec zasnužil?"

"Saj me je," hitro odvrne ona.

"Ampak da bi te bil tudi poročil," popravlja mož.

"Saj me je!" ga vseka nazaj ženica.

Nekdo pride domov pošteno natreskan. Precej časa ga je vzel, da se je skobacal v posteljo. Komaj pa je dobro zaspal, ko ga naenkrat zbudi glas: "Ogenj!" Pijanček je bil še ves pod vplivom "me hke" pijače, vendar se spravi pokonci in se začne oblačiti. Vsled skrivnostnega delovanja hudih duhov je pa oblekel hlače narobe, da je imel zadnji konec spredaj in tako hiti proti stopnicam, da se reši iz goreče hiše. Na stopnicah se pa spodtakne in revež se trklja prav do dna stopnic. Tam mu skoči na pomoč prijatelj, ki je stanoval spodaj in ga sočutno vpraša:

"Boltežar, ali si se kaj pobil?"

Boltežar se previdno otiplje po vseh udih, pogleda po sebi in šele sedaj vidi, da ima hlače okrog obrnjene, pa reče:

"Pobil se sicer nisem nič, ampak strašno me je zasukalo, da mi je zadnji konec naprej obrnilo."

Lojze in Tone gresta na lov. Pustita avto pri prijatelju farmerju in se podata do eno miljo oddaljene hoste. Ker sta bila previdna lovca, nista hotela nabasati pušk, dokler ne prideta v gozd. Naenkrat pa pred njima preskoči pot lep zajček. Tone trenutno nameri s puško in hoče ustreliti, Lojze pa zavpije:

"Tone, nikar ne streljaj, saj flinta ni nabasana!"

"Je vse glih, če je ali ne; kaj misliš, da bo zajec čakal?"

Amerikanec gre mimo domače cerkve ravno, ko cerkvenik zvoní. Pa se ustavi in nagovori cerkvenika:

"Zakaj pa zvoni danes?"

"Zato, ker za vrv vlečem," odgovori postrežljivi cerkvenik.

Mož in žena sta bila že v postelji, ko se ona oglasi:

"Jože, ali si dal mačko ven?"

"Ja, sem jo."

"Ne verjamem ti, Jože."

"Če misliš, da se lažem, pa mi pojdi sama ven dat!"

Vojni spomini iz tirolskega gorovja

Piše JOŠKO PENKO

Topovi malega kalibra so ču-ječe pazili s šrapnelskimi izstrelki, da je bilo vsako živo bitje pokončano, kakor hitro se je upalo poskusiti rešiti iz okopov ali razdrtih kavern. Vojni čirkus je trajal nepretrgoma 48 ur. Človeku se je zdelo, da ni ti mravlja ne more ostati živa pod takim uničevalnim ognjem. Lahko trdim, da je bilo po tej ofenzivi težko najti na operativnem ozemlju prostor, kamor bi lahko položil dlan roke, da ne bi zadel ob topovsko kroglo.

Pred nami je stala na visoki skali moderno utrjena trdnjava Monte Verena, ki se je trdovratno branila in usipala topovske krogle na naše postojanke. Trikratni poizkus zavzeti to utrdbo, je bil brezuspešen in vsakokrat zavržen. Tedaj so se obrnila vsa topovska žrela proti tej utrdbi in po 36 urah nepretrganega obstreljevanja, se je morala utrdba podati maloštevilni infanterijski patrulji. Po zasedbi je utrdba izgledala kakor kup kamenja, pomešanega z železjem. Le nekaj 28 cm kaliberskih topov je ostalo v uporabi na montaži, kar je naša infanterija izrabila, da je tope obrnila in z njimi obstreljevala bežeče Italijane.

Povelje se je glasilo ogenj ustaviti in se pomakniti naprej. Vsa tehnika moderne vojne je bila v počasnem pohodu, le infanterija, ki je bila za časa topovskega obstreljevanja v rezervi, je stopila v živahno operacijo in preganjala sovražnika iz vojnih postojank. Nenaden napad avstrijske armade in prelom močno utrjene črte, je sprivil sovražne armade iz ravnotežja in jih razkropil.

Naša infanterija je operirala levo in desno po gorovju nad dolino, pri čemer se našim ni posebno mudilo preganjati sovražnika. Kakor hitro je infanterija in gorsko topništvo doseglo ožino, je zaprla to ožino in izhod je bil s tem sovražni armadi prepreden in ta armada je bila popolnoma obkoljena in ujeta. Računalo se je, da je padlo v tistih dneh tam do 35.000 mož sovražne armade v avstrijsko ujetništvo z vso vojno opremo, živčnem in municijo.

V nepretrganih vrstah, povesenih oči so korakali ujetniki mimo nas. Po pripovedovanju nekaterih, je bilo med temi ujetniki mnogo takih, ki sploh niso vedeli, kaj se godi in da so ujeti. Zalosten je bil pogled na te dolge vrste ljudi, ki so se pomikali po cesti v ujetništvo, ki jim je obetalo le glad in trpljenje. Nehote se mi je usilila misel: kaj so ti ljudje storili, da trpe vsled ambicij višjih! Vprašal sem tudi sam sebe: kaj sem storil jaz in milijoni drugih, da se pobijamo in sovražimo kakor zverine?!

Ko je bila dolina izčiščena sovražnih čet, smo se pomaknili do naselbine Gertele, kjer je imela italijanska finančna straža v mirnem času svojo postojanko. Par hiš v tej naselbini smo izpremenili v zasilno bolnico, kjer so dobili ranjenci prvo pomoč.

Lepa cesta, ki je vodila skozi dolino, je bila v neki ožini po umikajočih se italijanskih četah razstreljena, da je bil prehod težkemu topništvu absolutno nemogoč. Ker je bila cesta tam vsekana v živo skalo, ni bilo težko ceste razstreliti in zapreti pot prodirajoči avstrijski armadi. Pionirji so morali takoj na delo in napravili so v razdalji 500 metrov novo zasilno cesto, da je moglo čez topništvo in municija. To našo zamudo pa je uporabil sovražnik in se ustavil pri mestu Asiago in zasedel vse višine za mestom.

Tu so se nam postavili v bran, toda njih odpor je bil kmalu zlomljen in dan potem smo zasedli lepo letoviško mesto, z lepimi stavbami in kras-

nimi drevoredi. Italijanska armada, ki je bila zasedla višinske točke za mestom, je pridno obstreljevala mesto Asiago, katero smo bili mi zasedli. Celih devet dni so Italijani obstreljevali svoje lastno mesto in ga rušili. Četrty dan po zasedbi Asiaga so sovražni aeroplani metali letake s pozivom, naj se Slovani upro v armadi, ker njihovi boj je boj za samooblastvo narodov. V letakih so bile citirane Wilsonove točke. Oficirji so skrbeli, da jih mostvo ni dobilo mnogo v roke in če jih je, je bilo strogo zabranjeno čitati jih. Komaj sem ga polovico prečital, ki je bil tiskan v slovenščini, je že stal za menoj oficir in grobo zavpil nad menoj, naj mu ga izročim.

V bojih za Asiago so največ trpeli naši "Janezi" in 26. domobranski polk. Za vsak korak zemlje so se borili kot levi. Interesantno je bilo opazovati njih borbo, ki je bila po večini samo na nož. Levo krilo je prodiralo, desno omagovalo. Ročne granate so redčile naše vrste in nasprotnike. Z neverjetno vztrajnostjo so potisnili naši "Janezi" po osem urnem boju Italijane na vrh visokega hribovja. Naše topništvo je namerilo topove na rezervno, ki je prihajala sovražniku na pomoč. Italijansko topništvo je trdovratno odgovarjalo, toda naša premoč ga je kmalu prisilila k molku.

Tako so prodirali naši fantje v podobi trikot, kar je stalo mnogo truda in mnogo življenj. Pri tem se je zgodilo, da je naša lastna topništvo sekalo po naših vrstah tako učinkovito, da so bili prisiljeni iskati zavetja pred krogli. Naš domobranski polk št. 26 je bil z velikim trudom zasedel zadnje višinske točke proti beneški ravnini, ko je začelo naše topništvo vsled napačnega povelja trositi med nje železo in pline. Obstreljevanje je trajalo nad eno uro. Polk je bil prisiljen zapustiti komaj zavzete postojanke in preko trupa lastnih tovarišev prepustiti sovražniku postojanke brez boja.

Poveljstvo naše armade je ukazalo prostovoljen umik v gorovje, da se je tako bojna črta zenačila. Deveti dan tega groznega pekla so se naši fantje umaknili s polovico preostalega mostva v gorovje. Umik se je takol spretno izvršil, da sovražnik tega niti opazil ni. Med zadnjimi pri umiku sem bil tudi jaz. Infanterija je krila umik topništva.

Že smo mislili, da smo vsi izgubljeni, ko smo se tesno za sovražno črto umikali ob robu gozda nad vilo Rossi proti Asiagu. Zarkomet nas je obsvelil z bližnjega hriba, ko smo stali na cesti. V tistem trenutku nam pa zadoni povelje: v skok, v skok! In zaprlo se je po cesti izpod kopit naših konj in topovskih voz proti mestu Asiago. Sovražno topništvo nas je pričelo obstreljevati, toda streljalo je brez cilja in — sreče. Niti najmanjše izgube nismo imeli in smo srečno pridrdrali na določeni cilj.

Splošen umik se je izvršil brez posebnih izgub in v najlepšem redu. Sovražnik si ni upal dva dni za nami, boječ se nastavljenosti pasti. Potem so se pa prikazale prve patrulje in za njimi je prihajala armada. Naši so pri umiku razstrelili vse višinske stavbe in tudi zvonikom cerkva niso prizanašali, ki bi mogli služiti sovražniku za opazovališča. Naše čete so se ob gorovju močno zavarovale in utrile.

Ker so ravno tisti čas Rusi že prodirali na Ogrsko, je bilo poslano več kot dve tretjini armade tje za laške fronte. Tudi naš tapničarski polk je bil poslan tje, toda že drugi dan smo dobili zopet povelje za nazaj, ker so pričeli Italijani s protiofenzivo. Vroči so bili boji v

junijskih dneh, toda sovražnik je butal z glavo ob zid brez vsakega uspeha.

Na Monte Zebio je prekoračil črto neki italijanski major v strahu pogina in je izdal vse italijanske načrte. Major je imel nalog zavzeti to višinsko točko za vsako ceno, toda se nas je tako bal, da se je rajši podal z vojniki vred, kot pa da bi jih žrtvoval smrti.

Proti postojankam, katere so branili Slovenci in Dalmatinci, je bilo obranih sedem bataljonov najboljšega italijanskega vojaštva. To so bili italijanski alpini. Protiofenziva je stala Italijane mnogo žrtve, ne da bi kaj dosegli. Na tej črti so poskušali še potem z ofenzivami, toda moj namen je opisati samo operacije, ker je ravno te dni minilo 15 let tega trpljenja.

V posamezne dele te morije se ne bom spuščal, ker postane človeka že pri sami misli, da se je udeležil teh grozot, sram, čeprav ni bilo tukaj drugega izhoda, kot pokoriti se povelju, ali pa se postaviti ob zid in bi ti poslali par svinčenk med rebra. Kdor je preizkusil vojne operacije in njih posledice, ta ne želi obujati njih spominov in želi pozabiti vse, kar se je zgodilo. Vojno zločinstvo, kolikor sem ga videl v 27 mesecih v bojni črti, mi ne dela lepih spominov, kateri bi bili vredni, da bi jih zopet obujal.

Opisati hočem utis pohoda po vojnem ozemlju. Prvi pohod nam je pokazal strašno razorojeno zemljo, napojeno s človeško krvjo, posejano s tisoči in tisoči mrtvih vojakov. Koliko tisoč vojakov je zagrebala granata žive v zemljo, ko jim je porušila kaverne nad glavo, da so se zadušili pod zemljo in žalostno poginili. Na misel mi pride pismo mrtvega vojaka — sovražnika, ki mu ga je pisala žena in otroci par mesecev pred njegovo smrtjo. Ležal je na planoti s prestreljeno glavo, brez leve roke. Ležal je na hrbtu in iz žepa na prsih so mu gledali neki papirji. Sklonil sem se k njemu in pregledal papirje. Nekdo mi je tolmačil pismo. Pisala mu je pismo žena in spodaj, prav na robu, sta dve drobni ročici dostavili neokreten podpis: pozdrav očetu od otrok.

Poleg ženiniga podpisa sta se podpisala še hčerka in sinko, da bo ata vesel, ko bo to bral. Žena se je v pismu močno veselila na možev dopust, kot ji je v zadnjem pismu to povedal, in ga rotila, naj se varuje v boju in mu končno želi srečnega povratka k družini. Otročička sta dostavila, kako se veselita, ko bosta kmalu zopet sedela v atekovem naročju.

Mrtvi vojak je imel v žepu tudi sliko svoje družine. Čeprav napol divji od neprestanega zločinskega dela, stisnilo se mi je srce in zasmilila se mi je družinica, ki je pričakovala dobrega očeta na dopust. Mogoče so se ravno takrat, ko sem čital to pismo, daleč od bojne poljane, dvigale drobne ročice k nebu, proseč, naj jim Vsemogočni vrne njihovega ateka.

In koliko tisoč enakih prizorov se je dogajalo na bojni poljani!

Preko razvalin in trupel smo dospeli zopet nazaj v Asiago. Mesto ni kazalo posebnih posebnosti. Mesto je bilo oddaljeno od prvotne operacijske točke okrog 25 kilometrov. Znaki so kazali, da je prebivalstvo močno presenetila prva granata na dan 15. maja, ki je bila izstreljena iz daljave 35 kilometrov iz 38 cm topa. Prvi izstreljek je padel nekaj pred 12. uro popoldne, drugi pa pol ure kasneje. Prvi je zadel vojašnico, drugi pa most sredi mesta.

Ko smo dospeli v mesto, smo planili po hišah kot lačni volkovi in iskali hrane. Videti je bilo, da so ljudje, ko so bežali, pustili vse, vzeli so seboj samo živilo. Prodajalne so bile vse v navadnem stanju in zaloga živih nedotaknjen. Tudi jaz sem

VIŠARSKA POLENA

Spisal

NARTE VELIKONJA

13.

Ali si že slisal prvi klic postovke? S stolpa se spusti nad polje in trepet, visi v zraku. Prvi klic. To je pomlad. Ali si poslušal kreg in prepir srake v borovcu? Gnezdo plete ter se zgraja nad otroki. To je pomlad. In čez njive se vleče dim gorečega nagrabka in smrdi po vlažnem listju in travi. To je znamenje pomladi. Staro, gnilo, odpadlo listje zažigajo otroci ter skačejo čez dim. In vonj svežega gnojna na njivi in potne živine, ki vleče plug in brano. To je pomlad. Če bi čez sto let po smrti prišel z vezanimi očmi nazaj, bi jo spoznal po njenem vonju in njenih vlažnih rahlih meglicah, ki puhte iz grud in kep. Ali si že videl zelenje prve bukv? Brezo in macesen v pomladnem solncu? Ali si že čutil pomlad? Potrebo v srcu biti dober komurkoli, biti prijazen znancu in neznancu. Cesta pod teboj, nebo v svoji vedri sinjini je novo razodetje. Ali si ga že videl? In bregove z zvončki in trobenticami in potok, obrobjen s spominčicami! In čudno plahost žen in deklet, ki hite po brazdah in polagajo krompir vanje.

Kaj je pomlad? Ne vprašuj, jaz nimam zanjo besede, spoznal bi jo, če bi se vrnil čez sto let po smrti, brez vseh čutov, zroč samo na eno oko.

Kako naj ti Matijec pove, kaj je pomlad!? Malobesedni čudnobahavi Matijec Mohorjev?!

Vzvil je mimo Klančarja butare. Klančarka je sedela na otročiji par mesecev pred njegovo smrtjo. Ležal je na planoti s prestreljeno glavo, brez leve roke. Ležal je na hrbtu in iz žepa na prsih so mu gledali neki papirji. Sklonil sem se k njemu in pregledal papirje. Nekdo mi je tolmačil pismo. Pisala mu je pismo žena in spodaj, prav na robu, sta dve drobni ročici dostavili neokreten podpis: pozdrav očetu od otrok.

Poleg ženiniga podpisa sta se podpisala še hčerka in sinko, da bo ata vesel, ko bo to bral. Žena se je v pismu močno veselila na možev dopust, kot ji je v zadnjem pismu to povedal, in ga rotila, naj se varuje v boju in mu končno želi srečnega povratka k družini. Otročička sta dostavila, kako se veselita, ko bosta kmalu zopet sedela v atekovem naročju.

Mrtvi vojak je imel v žepu tudi sliko svoje družine. Čeprav napol divji od neprestanega zločinskega dela, stisnilo se mi je srce in zasmilila se mi je družinica, ki je pričakovala dobrega očeta na dopust. Mogoče so se ravno takrat, ko sem čital to pismo, daleč od bojne poljane, dvigale drobne ročice k nebu, proseč, naj jim Vsemogočni vrne njihovega ateka.

In koliko tisoč enakih prizorov se je dogajalo na bojni poljani!

Preko razvalin in trupel smo dospeli zopet nazaj v Asiago. Mesto ni kazalo posebnih posebnosti. Mesto je bilo oddaljeno od prvotne operacijske točke okrog 25 kilometrov. Znaki so kazali, da je prebivalstvo močno presenetila prva granata na dan 15. maja, ki je bila izstreljena iz daljave 35 kilometrov iz 38 cm topa. Prvi izstreljek je padel nekaj pred 12. uro popoldne, drugi pa pol ure kasneje. Prvi je zadel vojašnico, drugi pa most sredi mesta.

Ko smo dospeli v mesto, smo planili po hišah kot lačni volkovi in iskali hrane. Videti je bilo, da so ljudje, ko so bežali, pustili vse, vzeli so seboj samo živilo. Prodajalne so bile vse v navadnem stanju in zaloga živih nedotaknjen. Tudi jaz sem

In koliko tisoč enakih prizorov se je dogajalo na bojni poljani!

Preko razvalin in trupel smo dospeli zopet nazaj v Asiago. Mesto ni kazalo posebnih posebnosti. Mesto je bilo oddaljeno od prvotne operacijske točke okrog 25 kilometrov. Znaki so kazali, da je prebivalstvo močno presenetila prva granata na dan 15. maja, ki je bila izstreljena iz daljave 35 kilometrov iz 38 cm topa. Prvi izstreljek je padel nekaj pred 12. uro popoldne, drugi pa pol ure kasneje. Prvi je zadel vojašnico, drugi pa most sredi mesta.

Ko smo dospeli v mesto, smo planili po hišah kot lačni volkovi in iskali hrane. Videti je bilo, da so ljudje, ko so bežali, pustili vse, vzeli so seboj samo živilo. Prodajalne so bile vse v navadnem stanju in zaloga živih nedotaknjen. Tudi jaz sem

Ko smo dospeli v mesto, smo planili po hišah kot lačni volkovi in iskali hrane. Videti je bilo, da so ljudje, ko so bežali, pustili vse, vzeli so seboj samo živilo. Prodajalne so bile vse v navadnem stanju in zaloga živih nedotaknjen. Tudi jaz sem

glavo povešala, pravi on. Ima svojo pamet. Človek nič ne sluti naprej, ali prav malo, žival pa vse. V hlevu še nismo ničesar rekli o mesarju, da ne povesi glave."

"Da je taka?"

"Prav taka je!"

"Potem naj kupi on za telico sena. Za moj denar naj ga kupi, da bo imel Janezek telčka, ko shodi."

"Za tvoj denar še ne more ne, ko še ni nič prisluzil."

"Saj res. Bomo videli! Pri nas bo letos preostajalo krme in za teh par mesecev bo telica malo rabila, potem pojde itak na pašo. Franci porečem. Če porečem, za Janezka bo dala."

In uverjen, da bo Janezku rešil telčko, Janezku, ki se že smeje in dviga glavo in je močan v nogah.

In je dejal po kosilu, ko so odmolili:

"Pri Klančarju sem gledal Janezka."

Franca se je stresla ob teh besedah.

"Ali je ona zdrava?" je skri-la razburjenost.

"Na pragu je sedela."

"In lenobo pasla!" je dejal Tine.

"Ne, Janezka je imela v naročju."

"Samo razvadila bo otroka!" je spet osorno pripomnil Tine, ki je z nejevoljo opazoval Franco, kako je blebeđevala.

"Zdaj res nima nobenega dela," je ugovarjal Matijec.

"Po travnikih bi že lahko trebila."

"Če pa je še bolna!" se je srečno domislil Matijec ter se prestrašil svojega poguma. "O telčki sva govorila. Da bi jo redila, pa da nima sena. Za Janezka da bi jo," je zvrčal misel.

"Če nima, pa nima!" se je spet smejal Tine.

"Da krava ne sme slišati o mesarju, da poveša glavo! Mor-da jo pa res poveša!"

"Ta pa je bos, Matijec! S to moraš na božjo pot v opt-niku, da ne dobi žuljev. Kako moreš ti kaj takega reči. Ta še za babe ni."

"Če pa žival res kaj razume?" je pristavila Franca.

"Razume, ali je sita ali lačna ali žejna ali napojena, to že razume. Več pa ne razume!"

"O, smrt voha!" se je nenadno razkačil Matijec. "Smrt voha. Ali še veš, kako se je Pram vzpenjal in hrzal tisto jutro, ko se je France ubil. Ali še veš? Ali ti ni utrgal vojk? Kaj mu je bilo? Smrt je vohal. In tu-di krava to lahko voha. In me-sar zmerom smrdi po krvi in smrti."

"Tudi beseda sama!"

"Vsaka beseda ima svoj vonj. Le reci: seno, pa ga imaš pol-nos!" se je gnal nenadoma Matijec.

"Tepec tudi!" se je krohotal Tine.

Matijec je v zadregi obmol-nil, tako ga je presenetil ta odgovor.

"Kaj misliš?" je prezirljivo premeril hlapca. "Pazi na be-sede!" Ves se je tresel od raz-burjenja. Nekak ponos mu je branil, da bi se sploh spuščal v besedo z njim.

"Kaj se bosta?" je mirila Franca, ki se je čudila Matij-cu, da se je tako razvnel. "Za prazen nič!"

"To ni prazen nič!" je dejal Matijec.

"To ni prazen nič, to so ne-umne besede!" je vztrajal Tine.

"Vsak ima svoj prav!" je razsodila Franca.

"Pa res, vsak ima svoj prav! In da pridem nazaj. Klančar-ka pravi, da bi telčka redila, pa nima sena. Pri nas ga bo ostajalo, če ga moreš utpeti, Franca," se je obrnil preziraje Tine.

"Za tako telčko prav lahko," je odvrnila naglo, vesela, da se je pogovor obrnil v to smer.

"Za tako telčko prav lahko —" je povlekel porogljivo Ti-ne. "Kakor da taka telčka ni-

česar ne sme! In če boš — če boste," se je popravil, "sami redili telčka, bo krme zmanj-kalo in jo bomo šli sami pro-sit!"

"Za eno kravo je bo še osta-lo, saj je lanske še par volj."

"Jaz že bolje vem, kako je!"

"Kakor veš, toliko veš, kakor jaz!" se je spet nenavadno raz-jezil Matijec, ki so ga grele še prejšnje Tinetove besede. "Po-znam naš skedenj in vem, koli-ko krave snedo. In nazadnje, čemu se vtišas ti? Franca je gospodinja!" je dejal Matijec, ki se je vedno bolj razvnel.

"Z njo imam besedo in ne s hlapcem!"

"Kdo kaj govori o gospodi-nji? Ali sem jaz kaj dejal o gospodnji? In če bi jaz kaj dejal, bi rekel, da ti nisi gospo-dar, pa gospodariš! Še hlapec nisi!" je besno dejal Tine, ki mu je vsa kri udarila v glavo in ni več tehtal besed. "Kaj si pravzaprav, sam Bog ve, ko še hlapec nisi!"

"Nehajta vendar! Bom vide-la. Če Tine pravi —" se je opotekla z besedo, "bom pogle-dala sama."

Matijec je zlezal vase, kakor da ga je polila z mrzlo vodo.

"Pa glej!" je dejal polglasno ter nadaljeval v mislih. "Sama bo pogledala, pa ve, da sta dva oklepa še lanske krme polna..."

O, če bi vsaj Janezka videla, ali vsaj imela takšnega malega Ja-nezka, pa bi imela vse druga-čno srce. In da ima Tine takš-no moč do nje!"

In je ves dan taval kakor iz-gubljen, užaljen in ponižan oko-li in nobeno delo mu ni šlo iz-pod rok.

Takšnega vase pogreznjenega je našel pod večer v drvarnici Mohor.

"Ves dan te iščem!" je dejal ter si otrl pot s čela.

"Kaj pa je?"

"Ali nič ne vidiš? In ali se še nisi odločil? Ali ne vidiš, da ti gori streha nad glavo?"

Matijec je naglo pogledal kvišku.

"Se vse hujske kot streha!" je nadaljeval Mohor. "Tine je ozdravel. In vem, da pritiska za njo."

"Za Franco?"

"Za Franco, da!" je nejevolj-no dejal Mohor. "Ali ničesar ne vidiš?"

"Vidim že! Kaj mi pomaga, če vidim?" je navidez malomar-no skomizgnil z rameni. "Če pa ne mara."

"Saj še vprašal nisi, pa tr-diš!"

"Tineta rajši vidi!" In spom-nil se je besed radi sena. "In ga tudi uboga in stori po nje-govem!"

"Da nisi zamudil!" mu je za-žugal s palico. "V grob si me spravil živega!"

"Kaj bi zamudil? Tisto nji-vo je morala pozabiti," se je umeknil Matijec. "Kaj je bilo tistega treba?"

"Nerodno je že bilo, pa saj ženske vse pozabijo!"

Tako je bil Matijec storil tr-den sklep, da jo vpraša še ta večer.

Po večerji je izvelel star raztrgan koš in šop viter ter dejal sam pri sebi:

"In če sedim do jutra, jo mo-ram dobiti samo!"

Toda tudi Tine je imel opra-vek. Na komatu je odletela podvleka in jo je pribijal na-zaj.

Tako sta sprta od dnevnega prepira molče sedela vsak pri svojem delu ter vsak hip po-gledovala po Franci, ki je ku-hala krmo praščem.

Tinetu se je zdelo čudno, da Matijec naenkrat plete koš; še ves jezen se je škodozljivo do-mislil:

"Prepozno, fant! Ta voz si zamudi!"

Tisti večer je Franca šla spat pred njima. Tine se je zmago-slavno nasmehnil, ko je čez par hipov pospravil tudi Matijec svoje vitre.

14.

Franca se je s Tinetom sprla radi oklicev. Tine je dejal, da

jih ne gre postavljat, dokler ni-ma ženitovanjskega pisma.

"Ti veš, kakšna sem. Dobro veš, kaj si storil iz mene," je jokala pred njim. "Zdaj mi pri-hrani vsaj sramoto! Ljudje bo-dopazili in potem bo gorje."

"To ni moja sramota. Saj veš, kaj ti je storiti! Reci, da se peljeva v mesto k notarju. Ali naj jaz visim pri hiši ka-kor lastovičje gnezdo? Kaj še! Meni je lahka!"

In je odšel.

Kakor obstreljena golobica je taval tisti dan po hiši. Nato se je proti mraku napravila, vzela hranilno knjižico in štru-co masla ter šla v župnišče.

"Ali so gospod doma?" je vprašala kuharico.

"So, molijo!" se je obrnila kuharica Neža na pragu.

"Tako nič časa nimam," se je opravičevala, "da bi prišla čez dan. Že dolgo sem mislila, da bi kaj rabili za praznike," je tiščala štruco naprej.

"Morda pa so že zmolili?" je kuharica dejala proti grbavi župnikovi nečakinji, ki je v ko-tu tiho lupila krompir. "Zdaj bo kmalu večerja."

"Če bi pogledali!" je zapro-sila Franca.

In je kuharica odšla, in ko se je vrnila, je dejala, da lahko vstopi.

Župnik, slaboten sedemdeset-leten starček, je imel zelen ščit na očeh ter bral z naočniki, ki so se mu prav tako tresli na no-su pri vsakem migljaju ustnic, kakor se mu je roka tresla od starosti. Potisnil je naočnike na koncu nosa ter začuden ko-racnil Franci naproti.

(Dolje prihodnjič)

DNEVNE VESTI

Pet oseb ubitih v strelja-nju v biljardnici

New York, 1. junija. V neki biljardnici v Bronxu je bilo ubitih večeraj pet oseb. Strelja-nje je nastalo radi prepira. To je že tretje streljanje v Bronxu v treh dnevih.

HENRIK SIENKIEWICZ

POTOP

iz poljske prevele
DR. RUDOLF MOLE

(Nadaljevanje)

"To pa zato, če si vol, da najprej poizvedeš po očetu, ne po stricu, zakaj Evropo je bil ukradel, toda njen brat, ki je postal stric njenemu potomstvu, je bil zato človek. Ali razumeš?"

"Kar je res, je res, da ne razumem, a pojedel bi nekaj rad."

"Pojej vruga in daj mi mir! Kaj pa je, gospod Mihael? Zakaj smo se ustavili?"

"Varka se vidi," je dejal Volodijovski. "Glejte, cerkveni stolp se blešči v mesecu."

"Magnuševo imamo že za seboj?"

"Magnuševo je ostal na desni. Čudim se le, da ni na tej strani reke nobenega švedskega oddelka. Pojzdimo v to goščo in obstanemo, morda nam Bog pošlje kakega glasnika."

"Po teh besedah je gospod Mihael odpeljal oddelke v goščo in ga razstavil po sto korakov na obeh straneh ceste ter ukazal, naj stoje tiho in drže vajeti na kratko, da kak konj ne zarezgeče."

"Počakajte!" je rekel. "Poslušajmo, kaj se godi za reko, morda tudi kaj zagledamo."

Torej so obstali, a dolgo časa se ni nič slišalo, razen slavčkov, ki so v bližnjem jelševju prepevali. Utrujeni vojaki so se začeli zibati v sedlih, gospod Zagloba se je naslonil na konjski vrat in globoko zaspal; še celo konji so dremali. Minila je ura. Naposled je uho gospoda Volodijovskega zaslišalo nekaj podobnega, kakor bi stopali konji po trdi cesti.

"Tiho!" je rekel vojakom.

Sami pa se je prirnil na rob grmovja in pogledal po cesti. Cesta se je bleščala v mesecu, toda nič se ni videlo na njej, a odmev konjskih kopit se je vendar bližal.

"V resnici gredo!" je dejal Volodijovski.

In vsi so se bolj na kratko nategnili konje, vsak je zadrževal sapo; slišalo se ni nič razen slavčev v jelševju.

V tem se je pokazal na cesti švedski oddelke, obstoječ iz tridesetih jezdecov. Šli so počasi in precej brezskrbno, ne v redu, temveč v ohlapni vrsti. Nekateri vojaki so se razgovarjali med seboj, drugi so potihoma prepevali, zakaj topla majnska noč je delovala celo na tople duše vojakov. Šli so mimo, ne da bi kaj slutili, tako blizu ob gospodu Mihaelu, ki je stal nedaleč od roba, da je lahko začutil konjsko sapo in dim pip, ki so jih kadili jezdec.

Naposled so izginili na ovinku. Volodijovski je čakal precej dolgo, da je izginil topot v daljavi; šele tedaj je prijel k oddelku in rekel gospodu Skrzetuskemu:

"Sedaj jih poženemo kakor gosi v tabor gospoda kaštela. Niti eden ne sme uiti, da ne bi javil!"

"Če nam potem gospod Čarnecki ne dovoli, da se najemo in naspimo," je rekel gospod Zagloba, "se mi zahvalim na službi in se vrnem k Sapiehi. Pri Sapiehi je bitka, kadar je, a kadar je prosto, je tudi zabava. Če bi imel štiri usta, bi dal vsakim primerno funkcijo. To je vojskovodja! In povedi mi po pravici, čemu za vruga ne služimo pri Sapiehi, ker pripada ta prapor po pravici njemu."

"Oče, ne govori proti največjemu vojskovodji v ljudovladi!" je rekel Jan Skrzetuski.

"Saj ne govorim jaz, marveč moja čreva, po katerih gode lakota kakor po goslih."

"Ob njih zaplešejo švedje," ga je prekinil Volodijovski. "Sedaj pa, gospoda, jezdimi hi-

tro. Pri oni krčmi v gozdu, ki smo šli mimo nje, ko smo jezdili v to stran, bi jih hotel namreč napasti."

In vodil je oddelke hitreje. Zajezdili so v gost les, v katerem jih je objela tema. Krčma je bila oddaljena nekoliko staj. Ko so se približali, so šli zopet korak za korakom, da ne bi preveč zgodaj zbudili alarma. Ko niso bili več oddaljeni kot za strel iz topa, so zaslišali človeško razgovorje.

"So že in razgrajajo!" je rekel Volodijovski.

Švedje so res obstali pri krčmi, iskajoč kako živo dušo, ki bi mogli od nje dobiti kako poročilo. Toda krčma je bila prazna. Nekateri so pretresali veliko glavno poslopje, drugi so iskali po hlevih, drugi so odpravili snope po strehah. Polovica je stala na dvorišču ter držala konje onim, ki so iskali.

Oddelke Volodijovskega se je približal na sto korakov in začel v tatarskem polmesecu obkrožati krčmo.

Oni, ki so stali na dvorišču, so slišali natančno, a končno so videli ljudi in konje, a ker je bilo v gozdu temno, niso mogli spoznati, kakšna vojska je; zato se niso alarmirali, ker si niso mogli misliti, da bi mogel z ene strani priti kak drug oddelke razen švedski. Šele ta polmesečni obrat se jim je zdel čuden in jih je vznemiril. Takoj so začeli klicati one, ki so bili po poslopjih.

Naenkrat se je razlegel okoli krčme glas "Alah!" in zaslišalo se je nekoliko strelcev. V tem trenutku so se pojavile temne postave vojakov, kakor bi bile zrasle izpod zemlje. Nastala je zmehčanja, sablje so žvenketale, slišal si kletve, zadušene krike, a vse ni trajalo dlje, ko da si izmolil dva očenaša.

Potem je ostalo pred krčmo nekaj človeških in konjskih trupel, a oddelke Volodijovskega je dirjal dalje, vodeč seboj 25 ujetnikov.

Potem so se spustili v skok, ganeč s sabljami švedske konje in so skoro ob svitu prišli v Magnuševo. V taboru Čarnekega ni nikdo spal; vsi so bili pripravljeni. Sam kaštelan je šel prednji straži naproti, opirajoč se ob čakan, shujšan in blede od bdenja.

"No, kaj je tam?" je vprašal Volodijovskega. "Ali imaš mnogo glasnikov?"

"Kakih dvajset pet."

"Koliko jih je ušlo?"

"Niti eden! Vse smo ujeli."

"Tebe lahko pošljem v sampek, vojaček! Dobro! Zadržite jih takoj pripekati. Sam jih bom izpraševal."

Po teh besedah se je obrnil, a odhajajoč je dejal:

"Bodite pripravljeni, ker pojdemo morda nemudoma na sovražnika."

"Kako to?" je rekel Zagloba.

"Tiho, gospod!" je odgovoril Volodijovski.

Švedski ujetniki so brez pripekanja takoj izpovedali, kar so znali o silah badenskega obmejnega grofa, o številu topov, pehote in konjenice. Gospod kaštelan se je tedaj nekoliko zamislil, ko je izvedel, da je to zares novopostavljena armada, a sestavljena iz samih starih vojakov, ki so se udeležili že mnogih vojn. Med njimi je bilo tudi mnogo Nemcev in znaten oddelke francoski; vsa moč je presegala za nekoliko sto glav poljsko vojsko. Toda iz izpovedi se je pokazalo, da mejni grof ni niti slutil, da bi bil Čarnecki tako blizu in je verjel, da oblega Poljaki z vso močjo krajca pod Sandomierzem.

Jedva ko je kaštelan slišal to, je skočil z mesta in zaklical je svojemu dvorjani:

"Vitovski, zapovej trobiti, da zasedejo konje!"

Pol ure pozneje se je vojska dvignila in je v svežem pomladnem jutru šla čez gore in polja, pokrita z roso. Končno se je pokazala na obzorju Varka in njeno pogorišče, zakaj mesto je bilo pred šestimi leti skoro do tal pogorelo.

Čete Čarnekega so šle po odprtih ravninah, zato se niso mogele dolgo skrivati pred švedskimi očmi. In res so jih uzrli, toda mejni grof je menil, da so to različne "partije", katere hočejo — združene v veliko tropo — alarmirati tabor.

Šele ko so se začeli kazati iz gozda vedno novi prapori, idoč z veliko naglico, je nastalo v švedskem taboru mrzlično vrvenje. S polja so se videli manjši oddelki konjenikov in pešadij, oficirjev, ki so letali med polki. Raznobarna švedska pehota se je začela vsipati na sredo ravnine. Polki so se postavljali v bojni red drug za drugim pred očmi poljskih vojakov in vrveli kakor roji krasnih ptic. Nad njihovimi glavami so se dvigali četverokotni mogočnih sulic, s katerimi so se pešči zaslanjali pred navalom konjenice. Naposled so uzrli trume švedske konjenice oklopnikov, hitečih na krila; valili so se in odpenjali na vso moč topove. Vse priprave, vse to vrvenje si videl kakor na dlani, zakaj vszelo je solnce jasno, prekrasno, in razsvetlilo vso pokrajino.

Pilica je delila obe vojski.

Na švedskem bregu so se tedaj oglasile trombe, bobni in kriki vojakov, ki so se postavljali v boj, a gospod Čarnecki je dal tudi trobiti in stopal je z vsemi prapori proti reki.

V tem je zdiral na vso sapo na žrebu k Vansovičevemu praporu, ki je bil bliže reke.

"Stari vojak," je dejal, "zdričaj k mostu, tam s konj in k mušketa! Naj se obrne vate vsa sila! Naprej!"

Vansovič je nekoliko zardel od zadovoljnosti in mahnil z bukvah. Ljudje so zakričali in se zadržili za njim kakor oblak prahu, ki ga žene veter.

Prišedši na tristo korakov od mostu, so se ustavili; tu sta dve tretjini skočili s sedel in zbežali k mostu.

Švedje so krenili z druge strani in v kratkem so zagrmeli muškete, izprva počasi, potem pa čedalje hitreje, kakor bi klepalo tisoč cepcev. Dim se je raztegnil nad reko. Pozornost obeh vojsk se je obrnila na ta most, ki je bil lesen, zato ga je bilo težko dobiti, a lahko braniti. Vendar le po njem je bilo mogoče priti k švedom.

A četrte ure pozneje je poslal Čarnecki dragonce Lubomirskega Vansoviču na pomoč.

Toda švedje so že začeli s topovi obstreljevati nasproti ležeči oddelke. Valili so vedno nove topove in granate so začele leteti nad glavami dragoncev, padati na loko in se vrviti v polje, obmetavajoč bojovnike z ruševino in blatom.

Badenski mejni grof, stoječ pod gozdom za armado, je gledal z dalnogledom na bitko. Od časa do časa ga je jemal od oči in gledaje z začudenjem na svoj štab, migal z rameni.

"Zblazneli so," je govoril, "na vsak način hočejo ta most forrirati. Koliko topov ali dva do trije polki ga lahko branijo pred armado."

In res je Vansovič čimdalje ostreje nastopal s svojimi ljudmi, a tudi obramba je postajala čimdalje besnejša. Most je postajal središče bitke, proti kateremu se je pričela počasi vleči vsa švedska črta. Čez eno uro se je vsa vrsta izpremenila in krenila v stranjo proti prejšnji poziciji. Most so zasipali kar z dežjem ognja in železa; Vansovičevi ljudje so kupoma padali, medtem ko so prihajala od zadaj venomer povelja, naj vendar gredo naprej.

"Čarnecki pogubi te ljudi!" je zakričal naenkrat kronsni maršal.

Imenik raznih društev

SV. VIDA, ŠT. 25 KSKJ

Predsednik Anton Skulj, 1099 E. 71st St.; tajnik Anthony J. Fortuna, 1093 E. 64th St.; Ignac Šepic, blagajnik. Zdravniki: dr. J. M. Seliskar, dr. M. F. Oman, dr. L. J. Perme, dr. A. J. Perko. Društvo zbiruje vsako prvo nedeljo v mesecu v Knausovi dvorani ob 1. uri popoldne. Asement se pobira na seji samo ob 11. dopoldne do 3. popoldne. V društvo se sprejemajo člani in članice ob 16. do 55. leta. Zavarujejo se lahko za 20-letno zavarovanje ali za do smrti ob \$250 do \$2,000. Bolniška podpora je \$7 in \$14 na teden. V slučaju bolezni se naj bolnik javi pri tajniku, da dobi zdravniški list in karto in se na ravna po etnotničnih pravilih. V društvo se sprejemajo tudi otroci do 16. leta.

S. P. P. DRUŠTVO ZVON

Predsednik Andrew Režin, podpredsednik Joseph Blatnik, tajnik Andrej Zagar, 3569 E. 80th St.; blagajnik Joseph Plute, zapisnikar Anton Meliač. Nadzorniki: Dermen Blatnik, Silvester Paulin, Anton Erjavac. Pevovodja Primož Kogoj. Društvene seje se vršijo vsako četrto nedeljo v mesecu ob 9:30 popoldne. Pevske vaje pa ob desetih uri dopoldne ob nedeljah, v četrkih pa ob 7. uri zvečer.

SRCA MARJE (STARO)

Predsednica Julija Brezovar, podpredsednica Mary Grdina, tajnica Frances Novak, 6326 Carl Ave., blagajničarka Katarina Perme, 1133 Norwood Rd.; zapisnikarica Frances Russ 1099 E. 71st St.; finančna tajnica Jennie Melle, 6806 Bonna Ave.; vratarica Frances Kasunick, 7510 Lockyear Ave. Nadzornice: Mary Skully, Mary Peterlin, Eva Peterlin. Društvo zbiruje v stari šoli sv. Vida vsako tretjo sredo v mesecu.

SV. NEŽE, ŠT. 139 C. K. O.

Predsednica Mary Peterlin, 9605 Yale Ave.; podpredsednica Theresa Kostanjšek, 5408 Homer Ave.; blagajničarka Katarina Perme, 1133 Norwood Rd.; zapisnikarica Frances Russ 1099 E. 71st St.; finančna tajnica Jennie Melle, 6806 Bonna Ave.; vratarica Frances Kasunick, 7510 Lockyear Ave. Nadzornice: Mary Skully, Mary Peterlin, Eva Peterlin. Društvo zbiruje v stari šoli sv. Vida vsako tretjo sredo v mesecu.

SV. JOŽEFA, (SAMOSTOJNO)

Predsednik Frank Koren, 1583 E. 41st St.; podpredsednik Josip Laurič, 7108 St. Clair Ave.; tajnik John Germ 1089 E. 64th St.; blagajnik Josip Erbenik, 6215 Carl Ave.; zapisnikar Anton Bolka, 509 E. 143rd St.; za-

stopnik Frank Košmerlj, 455 E. 152nd St., Collinwood. Nadzorniki: John H. Urbas, Anton Zakrajšek in Frank Zakrajšek. Zdravniki: dr. J. M. Seliskar. Društvo zbiruje četrto nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v S. N. Domu, soba št. 3 (stara poslopje).

SV. ANTONA PADOVANSKEGA

Predsednik Louis Gilha, podpredsednik Joseph Globokar, tajnik Louis Hočvar, 9914 Elizabeth Ave., zapisnikar Frank Papež, blagajnik Frank Marinič. Nadzorniki: dr. Perko, Anton Rus, Frank Glavič. Zdravniki: dr. A. J. Perko. Društvo zbiruje vsako četrto nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldne v S. N. Domu na 80. cesti. Društvo ima prosto pristopnino skozi celo leto 1931.

SV. ALOJZIJA

Predsednik John Vidmar, podpredsednik Jakob Resnik, prvi tajnik John Rogelj, 3552 E. 80th St., drugi tajnik Joseph Miller, blagajnik Frank Stražar. Nadzorniki: Joseph Mayer, Frank Muhl, Frank Zupančič. Zastopnika za S. N. Dom v Newburgu: Joseph Mayer in Rudolf Sadar. Zastopnik za Slov. Nar. Dom v Maple Heights, Louis Gros. Zdravniki: dr. A. J. Perko. Društvo zbiruje vsako četrto nedeljo v mesecu v Slov. Nar. Domu v Newburgu na 80. cesti ob 1. uri popoldne. Sprejemajo se novi člani ob 16. do 45. leta.

LOŠKA DOLINA

Predsednik Frank Baraga, 1102 E. 64th St., podpredsednik Franc Truden, tajnik John Znidarsič, 6617 Schaefer Ave., blagajnik in zapisnikar John Spech Jr. Nadzorniki: John Krašovec, John Mikar in Josip Znidarsič. Društvo zbiruje vsako četrto soboto v mesecu v Slov. Nar. Domu, soba št. 4, stara poslopje. Društvo plačuje \$200 smrtnino in \$1 mesečne. Sprejemajo nove člane ob 16. do 45. leta, s prosto pristopnino in zdravniško preiskavo. Društveni zbiravniki so: dr. Seliskar, dr. Kern, dr. Oman in dr. Perme. Zastopnik za Narodni Dom John Znidarsič, za Klub društev John Krašovec in Frank Baraga.

PRESVETEGA SRCA JEZUSOVEGA

Predsednik John Levstek, 646 E. 115th St.; podpredsednik Jernej Krašovec, tajnik John Pirnat, 1234 E. 61st St.; blagajnik John Martinič, 1037 E. 61st St.; finančni tajnik Leo Novak, pomožni tajnik Frank Levstek, maršal Anton Klaps, vratar Anton Pevec, zastavonoša Karl Škulj. Nadzorniki: Anton Zajec, Andrej Težek in Frank Komidar. Društvo zbiruje vsako drugo nedeljo popoldne ob 1. uri v Slov. Nar. Domu, št. 1, nove poslopje. Nahaja se na dobri finančni podlagi.

DOSLUŽENCI

Predsednik Joseph Lozar, podpred-

sednik Andrew Lekšan, tajnik John J. Kikol, 5345 Spencer Ave.; blagajnik Joseph Marković, zapisnikar Frank Kuhar. Nadzorniki: Frank Kuhar, Frank Virant, Andrew Lekšan. Zastavonoša Joseph Skully. Zdravniki: dr. F. J. Kern, dr. L. J. Perme, dr. Oman. Zastopnik Kluba društev Slovenskega Narodnega Doma John J. Kikol. Zastopnik skupnih društev fare sv. Vida, Ignac Luznar.

SLOVENIJA

Predsednik Louis Tomše, podpredsednik Jakob Grošel, tajnik Joseph Derenda, 5334 Spencer Ave.; blagajnik John Fortuna, 1401 E. 47th St.; zapisnikar George Matijak. Nadzorniki: Math Vihetlić, Matija Milnar, John Germ. Društveni zbiravniki: dr. Kern, dr. Perme in dr. Oman. Društvo zbiruje vsako prvo nedeljo v mesecu v S. N. Domu (stara poslopje).

S. P. DR. ŽUŽEMBERK

Predsednik Louis Roje, podpredsednik in zapisnikar Rok Sprajc, tajnik John Ubič, 1426 E. 55th St.; blagajnik Josip Slogar, vratar John Jakšič, pregledovalci knjig Anton Sršen, Rudolph Zupančič in Josip Slogar Jr. Pomočnika blagajniku John Zaveri in Andrej Škerlj. Društvo zbiruje vsako prvo sredo v mesecu v S. N. Domu, dvorana št. 3, stara poslopje. Društvo sprejema člane do 45. leta, ima pa tudi mladinski oddelke. Mesečna plačila za odrasle je \$1.25 za \$1.00 dnevne podpore. Za mladino je mesečna 25 centov. Društvena zdravniška sta dr. Kern in dr. Perme.

SLOV. KAT. PEV. DR. LIRA

Predsednik Josip Meglič, 1003 E. 64th St.; podpredsednik in pevovodja Peter Smovršnik, 6127 St. Clair Ave.; tajnica Anna Grčar, 1089 E. 68th St.; blagajničarka Mary Sterk. Nadzorniki: John Zupanec, Rudolph Polc in Mary Maček. Duhovni vodja Rev. B. Ponikvar. Zastopniki združenih društev fare sv. Vida: Josip Meglič, M. Brodnik, Ana Grčar, Frank Švigel. Kolektor Frank Švigel.

DR. Z. M. B.

Predsednik Andy Sadar, podpredsednik Joseph Pograjc, Joseph Cent, 1175 Addison Rd., tajnik-zapisnikar: Joseph Glavič, finančni tajnik. Nadzorniki: John Jančar ml., Rudolf Cerkenik, Josip Turšič. Društvena zdravniška sta dr. Oman in dr. Skur. Društvo zbiruje vsak tretji ponedeljek v mesecu ob 8. uri zvečer v S. N. Domu, stara poslopje. Sprejema nove člane ob 16. do 33. leta. Plačila: sedem dolarjev tedenske podpore v slučaju smrti pa en dolar od člana, in to za samo 75 centov mesečne. Nadaljne informacije dobite pri uradnikih.

SLOV. NAR. DOM NA 80. CESTI

Predsednik Lekan, predsednik: Andrej Slak, podpredsednik: Florjan Cesar, tajnik: Frank Kužnik, blagajnik: Louis Srgan, zapisnikar: nadzorniki: Louis Ferfolja, Joseph Plut in Joseph Kosak. Ostali direktorji so: Louis Simončič, Rudolf Novak, Mike Vrček, Louis Gilha, John Rogelj, Frank Sever, Math Zupančič in Joseph Vrček. Členjenemu občinstvu se naznanja, da se oddaja velika dvorana s kuhinjo vred v našem za razne prilike kot ometi, društvene veselice in razna zborovanja, po primerno nizkih cenah. Mesečne seje direktorjev in društvenih zastopnikov se vrše vsak drugi torek v mesecu ob 7:30 zvečer.

LOVSKO DR. SV. EVSTAHIIJA

Predsednik Anton Pevec, podpredsednik Rudolf Orli, tajnik Henry Kranz, 6113 St. Clair Ave., blagajnik Frank Lušin, 387 E. 163rd St.; zapisnikar Frank Praznik. Nadzorni odbor: John Renko, John Kadunc, Frank Lesar. Zastavonoša Josip Japel, zastopnik Slov. N. Doma Henry Kranz. Zdravniki: dr. F. J. Kern. Društvo zbiruje v Grdinovi dvorani tretjo nedeljo ob 9. uri popoldne.

SV. ANTONA PADOVANSKEGA, ŠT. 138 C. K. O.

Predsednik Anton Skulj, podpredsednik John Hrovat, finančni tajnik Anthony Skulj, 1063 Addison Rd., tajnik-zapisnikar Josip Perpar, 5805 Prosser Ave., blagajnik Ignac Štepic, 1225 Norwood Rd. Nadzorniki: Josip Hrovat, John Hrovat, John Strle. Zdravniki: dr. J. M. Seliskar, dr. L. J. Perme. Društvo zbiruje vsak tretji ponedeljek v mesecu v stari šoli sv. Vida, ob 7:30 zvečer.

KLUB PIPA

Predsednik Louis Gilha, podpredsednik Frank Muhl, tajnik Rudolf Novak, 3552 E. 80th St., zapisnikar Anton Pelko. Nadzorniki: John Peskar, Josip Zajetel, John Cyet. Seje se vršijo vsako prvo soboto v mesecu v starem prostoru.

SV. KATARINA, ŠT. 29 SZS

Predsednica Johana Mervar, podpredsednica Louise Zadnik, tajnica Mary Vidmar, 5433 Homer Ave., zapisnikarica Rose Grebenc, blagajničarka Mary Krajc, rediteljica Julia Tomšič. Nadzornice: Ana Švigel, Frances Ponikvar, Jennie Lesar. Zdravniki: dr. Oman in dr. Kern. Zastopnice skupnih društev fare sv. Vida: Frances Drobnič in Ana Švigel. Društvene seje se vrše vsak drugi torek v mesecu v Slovenskem Narodnem Domu, stara poslopje, soba št. 4.

SLOVENSKE NARODNI DOM, MAPLE HEIGHTS, O.

Predsednik Vincent Zimšek, podpredsednik Andrew Režin, tajnik Anton Gorenc, 5206 Stanley Ave., blagajnik Frank Legan, zapisnikar Louis Simončič. Nadzorniki: Martin Martinič, Louis Kastelic, Ludvik Vrček. Direktorji: John Hrovat, Joseph Legan, Frank Gorše, Frank Volkar, Mike Femec, Vincent Hrovat, Frank Fink, Frank Perko. Seja se vrše vsako tretjo soboto v mesecu ob 7. uri zvečer na 5087 Stanley Ave.

SKUPNA DRUŠTVA FARE SV. VIDA

Predsednik Joseph Ponikvar, podpredsednik Domijan Tomažin, tajnik Louis Prijatelj, 6507 St. Clair Ave.; blagajnik Frank Bogovič, pomožna blagajničarka Louise Pikiš, zapisnikarica Joseph Perpar in Julija Brezovar; nadzorni odbor: Anton J. Fortuna, Eva Peterlin, Ignac Luznar. Seje se vrše vsako četrto sredo v mesecu, v dvorani stare šole sv. Vida. Društva, ki želijo sodelovati, naj

izvolijo dva zastopnika in ju pošljejo na sejo, kjer bodo z veseljem sprejeli. Vse zastopnike se pa prosi, da se redno udeležujejo seji in sodelujejo o njih delovanju na društvenih sejah.

DVOR BARAGA, 1317 C. O. F. Nadborštnar Frank Perme, podborštnar Alojz Petjak, finančni tajnik Charles Baznik, zapisnikar Matt Baznik, blagajnik Martin Dulc, bivši podborštnar Alojz Zakrajšek, Nadzorniki: Ivan Zupan, John Kikel, Henry Opalek. Delegata John Hočvar in Ernest Kobe. Duhovni vodja Rev. B. J. Ponikvar. Vratar Josip Laurich. Sprevidatelj Louis Erste in Frank Habjan. Zastavonoša Frank Krnc. Društvo zbiruje vsak tretji petek v stari šoli sv. Vida.

DOBER PREMOK!

Točna postrežba!

The Hill Coal Co.
1261 MARQUETTE RD.
Stari Cimpermanovi prostori

HENDERSON 5798
FRANK ARKO, zastopnik

Napeljem elektriko

v garaže, hiše, popravilam motorje vseh vrst, kakor tudi vse električne aparate. Delo prvotnosti, cene zmerne.

FRANK TEKAUTZ
ELECTRICIAN
6515 Edna Ave.

Oglaš v "Ameriški Domovini" imajo vedno dober uspeh.

Frank V. Opaskar

ODVETNIK

1119 HIPPODROME BLDG.
MAIN 3785

Ob torkih, četrkih in sobotah zvečer od 6. do 8. ure na E. 93d St. in Union Ave.
OB SREDAH IN PETKIH
1106 E. 64th St.
Res. Tel. Yellowstone 0705-W

MESO! MESO!

Vedno velika zaloga svežega in suhega mesa. Prijazna postrežba in zmerne cene.

MARTIN FRANK

St. Clair-106th St. Market
GLenville 5994

Zelo važno naznanilo

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOL. JEDNOTA

PRVA SLOVENSKA BRATSKA PODPORNICA ORGANIZACIJA V AMERIKI

PRIREDI PRIHODNJE POLETJE

PRVI IZLET

V STARO DOMOVINO

Omenjeni izlet se bo vršil na svetovno znanem, modernem brzoparniku CUNARD LINE

"BERENGARIA"

ki odpluje iz New Yorka

DNE 20. JUNIJA, 1931 O POLNOČI